

تصویر گر: فرار از آزار آنگان

خواجه نصیر

خواجه نصیر به همراه همسرش به دعوت حاکم قلعه قهستان به قلعه اسماعیلیان می‌رود. مدت ۲۶ سال در قلعه‌های اسماعیلیه اقامت می‌گزیند. در این دوران چندین جلد کتاب را به رشته تحریر در می‌آورد که معروفترین آن‌ها اخلاق ناصری است.

سال ۶۵۱ هجری قمری
قلعه قهستان - خراسان

هلاکو خان، نوۀ چنگیز، که حکومت و قدرت سیاسی مغولان را با وجود حسن صباح و یارانش در خطر می‌دید، به اسماعیلیان حمله کرد. افراد درون قلعه که تاب مقاومت در برابر مغول‌ها را نداشتند، با درایت خواجه نصیر مغول‌ها شدند و از مرگ جستند.

من آن‌ها را بخشیدم. اما از تو می‌خواهم مشاور و امین من باشی.

هر چه خان دستور فرماید همان خواهد شد. به دیده منت خواهم پذیرفت.

خوش حالم شما را سالم می‌بینم.

سپاسگزارم خان. تقاضا دارم ساکنان قلعه را عفو بفرمایید.

خان! قلعه بدون جنگ تسلیم شد. فرمان چیست؟

چگونه به این سادگی تسلیم شدند؟ شاید حيله‌ای در کار باشد!

خواجه نصیر! آن‌ها را وادار به این کار کرد؟

خواجه نصیر در قلعه است؟! با احترام او را به اردوگاه بیاورید.

این پیشنهاد عالی است. خواجه از صورت فلکی بیشتر برابیم بگو.

خواجه نصیر در دربار مغول کم کم به مقام بلندی دست یافت. هلاکو بدون مشورت با او هیچ فرمان و حکمی صادر نمی‌کرد. با درایت خواجه، مغولان از جنگ و غارت مردم دست کشیدند، ولی در یکی از سفرهای هلاکو خان که خواجه به همراهش بود، اتفاقی تاریخی رخ داد.

خواجه، علاقه شما به نجوم قابل ستایش است. پیشنهاد می‌کنم رصدخانه بزرگی بسازید تا تمام دانشمندان در آنجا جمع شوند.

به فرمان هلاکو و پیشنهاد خواجه، گل رصدخانه در شهر مراغه روی تپه‌ای بلند، که از آنجا می‌توانستند دریاچه ارومیه را ببینند، احداث شد.

به زودی تمام می‌شود.

کار ریخته‌گران هم در حال تمام شدن است. باید فلزات را به ابزارسازان برسانند.

فخرالدین وضعیت ساختمان چگونه است؟

بعد از ۱۲ سال، با کمک فخرالدین احمد بن عثمان، داعی معمار و تعدادی از دانشمندان و شاگردانش، رصدخانه مراغه افتتاح شد. دانشمندان زیادی با خواجه نصیر در ساخت رصدخانه مشارکت داشتند قطب الدین شیرازی، صدرالدین و اصل الدین (فرزندانش)، فخرالدین مراغه‌ای، نجم الدین گانی و محی الدین مغربی.

در کنار رصدخانه، کتابخانه‌ای با ۴۰۰۰۰ جلد کتاب بنا شد. این بزرگ‌ترین کتابخانه آن زمان بود و دانشمندان زیادی را از سراسر جهان به آنجا کشاند.

من متوجه شده‌ام در هر سال دو اعتدال (بهار و پاییز) رخ می‌دهد. در زمان اعتدال پاییزی در شمال نیمکره، ساکنان نیمکره جنوبی در آستانه فصل بهار هستند. دو اعتدال که محل تلاقی دو مدار گردش خورشید به دور زمین و دایره استوای سماوی است و اوج تابستان و اوج زمستان به نظر می‌رسد خورشید در بیشترین ارتفاع نسبت به استوای سماوی قرار گرفته است.

خیلی جالب است!

احسنت!

خواجه نصیر در کتاب تذکره خود کهکشان راه شیری را توصیف می‌کند که از تعداد زیادی ستاره کوچک و به شدت خوشه‌بندی شده تشکیل شده است و به دلیل این تراکم و کوچکی، شبیه تکه‌های ابر به نظر می‌آید. رنگ آن‌ها هم شبیه شیر است.

در سال ۶۷۲ هجری قمری خواجه نصیرالدین طوسی پس از حمله عباسیان به مراغه و تاراج رصدخانه توسط آن‌ها، به بغداد رفت تا باقی مانده کتاب‌ها را جمع آورد و بازگرداند، ولی دچار بیماری شد و در کاظمین درگذشت.

به گواهی تاریخ، تا سال ۷۰۳ هجری قمری و زمان سلطان محمد خدا بنده، این مجموعه فعال بوده است.

رصدخانه مراغه نخستین رصدخانه قبل از اختراع تلسکوپ بوده است. به طوری که تا ۳۰۰ سال بعد از آن هیچ رصدخانه‌ای در دنیای غرب با آن برابری نمی‌کرده است.

